

Ελιζαμπεθ Α. Σάκλερ

Η εικονιζόμενη δεξιά Ελιζαμπεθ Α. Σάκλερ είναι πρόεδρος του ιδρύματος Αρθουρ Σάκλερ και βρίσκεται αυτές τις ημέρες στην Αθήνα για τα εγκαίνια της έκθεσης «Αρχαία Χάλκινα Αντικείμενα της Ασιατικής Στέπας» (το υλικό της οποίας έχει παραχωρηθεί από

το ίδρυμά της) στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης. Είναι κόρη του ψυχιάτρου, συλλέκτη και μαϊκήνα των τεχνών Αρθουρ Σάκλερ. Έχει σπουδάσει Ιστορία της Αμερικανικής Ηπείρου και πιστεύει στο «άνοιγμα» των πατρικών συλλογών στο κοινό.

Πρόκειται για μια καθόλου ευκαταφρόνητη επιδίωξη, μιάς και μιλάμε για έναν τεράστιο αριθμό έργων τέχνης από την Κίνα, την Κορέα, την Καμπότζη, την Ινδία, την Ιαπωνία και την αρχαία Περσία αλλά και την Ευρώπη.

Κληρονόμος, συλλέκτρια, φεμινίστρια...

Ο Της ΧΑΡΑΣ ΚΙΟΣΣΕ
 ψυχίατρος Αρθουρ Σάκλερ υπήρξε από τους πρώτους επιστήμονες που έκαναν έρευνα για τη χημεία του εγκεφάλου. Παράλληλα ήταν εκδότης ιατρικού εντύπου και ένθερμος μελετητής της Ιστορίας της Τέχνης. Αρχισε να αγοράζει έργα τέχνης από νέος και σύντομα συγκέντρωσε έναν μεγάλο αριθμό συλλογών με έργα από την αρχαία Κίνα, την Καμπότζη την Ινδία, την Ιαπωνία, την Περσία, αλλά και χαρακτηριστικά του Πιρανέζι και μαγιόλικά. Κάποτε τα αποκτήματα δεν χωρούσαν στο σπίτι και μεταφέρθηκαν στην γκαλερί Αρθουρ Σάκλερ. Ήταν άλλωστε κάτι που συμβάδιζε και με τις πεποιθήσεις του συλλέκτη. «*Η υψηλή τέχνη όπως και οι επιστήμες και οι ανθρωπιστικές σπουδές δεν είναι δυνατόν να ανήκουν σε ένα άτομο, συλλέκτη ή δημιουργό. Όπως κάθε εκδήλωση πολιτισμού, ανήκουν σε ολόκληρη την ανθρωπότητα*» είχε πει κάποτε ο Αρθουρ Σάκλερ, ο οποίος παράλληλα με την γκαλερί όπου εκτίθενται κατά περιόδους όλες οι συλλογές του, συνέστησε το ιδρυ-

μα Αρθουρ Σάκλερ και χρηματοδότησε μεταξύ άλλων και την ανέγερση της ασιατικής πτέρυγας του Ινστιτούτου Σμιθσόνιαν στην Ουάσιγκτον, την οποία στη συνέχεια προικοδότησε με 1.000 έργα αρχαίας ασιατικής τέχνης. Μια ανάλογη χειρονομία του ήταν και η ανέγερση της πτέρυγας όπου στεγάζεται ο αιγυπτιακός ναός Νταντούρ στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης.

Κόρη λοιπόν ενός ευεργέτη των τεχνών, η Ελιζαμπεθ Σάκλερ μπήκε από πολύ νέα στον κόσμο των μουσείων και των έργων τέχνης. Έχει επισκεφθεί πολλές φορές την Ελλάδα, λατρεύει την κυκλαδική τέχνη και το Μουσείο και θαυμάζει την κυρία Ντόλλυ Γουλανδρή. Εκτός από το πατρικό ίδρυμα, η κυρία Σάκλερ εργάζεται και για διάφορους άλλους σκοπούς και τα τελευταία 10 χρόνια προσπαθεί να εισαγάγει έναν κώδικα ηθικής στην αμερικανική αγορά τέχνης... «*Πρόκειται για μια ηθική*» λέει «*που αφορά κυρίως έργα και κειμήλια τα οποία αποτελούν μέρος της θρησκείας ή της παράδοσης μειονοτήτων και πολιτισμών που εξακολουθούν να υπάρχουν, όπως π.χ. των Ινδιάνων της Αμερικής*» λέει. Γι' αυτόν τον σκοπό δημιούργησε δύο ιδρύματα που αποβλέπουν στον «ε-

παναπατρισμό» έργων αυτής της κατηγορίας. Το ένα αφορά κρατικούς αμερικανικούς οργανισμούς (μουσεία, βιβλιοθήκες, ινστιτούτα κτλ.) και το άλλο ιδιωτικές συλλογές.

Παράλληλα η Ελιζαμπεθ Σάκλερ είναι η ίδια συλλέκτρια έργων φεμινιστικής τέχνης και στηρίζει με θερμή το αντίστοιχο κίνημα πιστεύοντας ότι στην εποχή μας ο φεμινισμός συνδέεται άμεσα με την πάλη για την ισότητα, όχι απλώς των φύλων, αλλά γενικότερα όλων των ανθρώπων. Ωστόσο, ένα έργο τέχνης δεν υποτίθεται πως εκτιμάται για αυτό που είναι, άσχετα από το φύλο του δημιουργού του;

«*As μην ξεχνάμε ότι ως πρόσφατα, ως το 1970, στην Αμερική οι γυναίκες δεν είχαν το δικό τους λεξιλόγιο στην Τέχνη. Τα νηία της Τέχνης ήταν στα χέρια των ανδρών και οι γυναίκες εκφράζονταν μέσα από το λεξιλόγιο των ανδρών. Ο καθένας όμως δικαιούται να έχει μια ευκαιρία για να εκφραστεί όπως αυτός αισθάνεται και όχι όπως έχει καθιερωθεί*» λέει και χωρίς να αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης συνεχίζει. «*Από την άλλη μεριά, δεν μου πέρασε ποτέ από το νου ότι είμαι φεμινίστρια γιατί ο πατέρας μου πάντα μου έλεγε πως δεν υπάρχει τί-*

ποτε που να μπορεί να κάνει ένας άντρας και να μην μπορώ εγώ. Και έφερνε για παράδειγμα την Κάθριν Γκράχαμ της "Washington Post" λέγοντας "αφού μπορεί να το κάνει η Κάθριν μπορείς κι εσύ". Μεγάλωσα δηλαδή σε ένα σπίτι που μου έλεγαν ότι μπορώ να κάνω ό,τι θέλω και δεν σκεφτόμουν ότι υπήρχαν άλλοι που δεν μπορούσαν. Ο κόσμος όμως δεν είναι έτσι και οι γυναίκες έχουν ακόμη να παλέψουν για δικαιοσύνη».

Η επόμενη ερώτηση έρχεται σχεδόν αυθόρμητα: αν δεν είχε κληρονομήσει όλα αυτά τα έργα τέχνης μήπως υπήρχε κάτι άλλο που θα ήθελε να κάνει στη ζωή της; «*Δεν νομίζω*» λέει «*μεγάλωσα σε αυτή την ατμόσφαιρα και μοιάζει σαν να μεγάλωσα μαζί με τις συλλογές. Αυτές ήταν η ζωή μου και αυτή ήταν η φυσικότερη κίνηση*». Όσο για τον κόσμο των μουσείων μετά τον περασμένο Σεπτέμβριο λέει πως τίποτε δεν είναι όπως πριν και μετά το δικαιολογημένο σοκ των πρώτων μηνών οι προτεραιότητες έχουν αλλάξει και δεν βρίσκονται εύκολα χρήματα για τον επαναπατρισμό των κειμηλίων στους Ινδιάνους. «*Όλη η Αμερική έχει αλλάξει και δεν ξέρω καθόλου πού οδηγείται...*» δηλώνει.

